

„Fontos, hogy minden magyar evangélikus gyülekezeti tag számára hozzáférhető legyen Luther Márton életművének most megjelent darabjai.”

Luther a kézben és a könyvespolcon – napokon belül ► 5. oldal

„Ma is tartom velük a kapcsolatot. A kemény büntetés ellenére egy percig nem tagadták meg szolidaritásukat a magyar forradalommal.”

Máig élő félelem ► 10. oldal

„Egy életképen Nőé a szobában ül, korabeli ruhában és berendezés között. Előttünk pedig egy tábla van, tíz kérdéssel. Megnyomjuk az egyik gombot, és érdeklődünk a bárkával kapcsolatban.”

Számolj velem, hogy hinni fogsz! ► 9. oldal

A lelkészek lelki pásztorolása ► 4. oldal
Európa árnyai – a fal túloldalán ► 6. oldal
A Mesterről a sakkmeisterrel ► 11. oldal
Római jegyzetlapok ► 8. oldal
72 óra kompromisszum nélkül – evangélikusokkal ► 15. oldal

SEMPER REFORMANDA

„De kedves felebarátom, még az ördög is szelíd lenne akkor, ha mindenben az ő akarata érvényesülhetne. Azért ér téged a háborúság és a bánalom, hogy tudatára ébresszen annak, mennyire telve vagy haraggal és rossz indulatokkal; ez arra int, hogy igyekezzél a haragot magadból kiirtani és a szelidséget elnyerni.”

► Luther Márton:
A jó cselekedetekről
(Takács János fordítása)

FOTÓK: KALOSAI RICHÁRD

Ha október, akkor reformációi gálaest

► **Tudnak-e újat mondani négy-százkilencvennégy évvel a reformáció után, vagy ez a gálaest is csak egy lesz a szokott évfordulós rendezvények sorában? Ezen morfondíroztam, miközben a reformáció hónapjának gálaestjére készültem. Az Uránia Nemzeti Filmszínházból hazafelé menet viszont meg kellett állapítanom: néhány szokatlan műsorszám különlegessé tette idén az október 16-ai estet.**

A Magyar Honvédség Légierő Zenekarának előadására kevesen gondolnának, ha protestáns vallási műsorról esik említés, Wass Albert műveit pedig évekig nem lett volna ildomos színpadra vinni – ez alkalommal az ő alkotásai zárták a műsort. A *Silentium – a csendtől a szőig* című műsort még Bánffy György Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész álmódta meg, de a szép szó és az igaz versmondás mestere nem érthette meg a Wass Albert emléket idéző előadást, Ács Tamás és Papp Attila pódiumjátékát.

Szintén szokatlan ünnepi műsorszám volt Németh Júlia és Pálúr Tamás beszámolója indiai önkéntes szolgálatokról. Kórházi munkájuk csattanós válasz azoknak, akik megkérdőjelezték a külföldi létjogosultságát.

Magyarországon a korábbi orszá-

gos protestáns napok helyett 2006 óta októberben egy teljes hónapig ünnepeljük a reformációt. Ha hittanosokat kérdezzük, rögtön mondják a hívószavakat: *Wittenberg vártemplom, búcsúcédulák*. Bizonytalán válnak azonban, ha azt kérdezik tőlük, mit nyújt ma a mindennapok emberének a reformáció. Sokan úgy gondolják, hogy ez már csak a rég-

múlt. Nekik is választ akart adni köszöntőjében Szévik Imre nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke. A reformáció és a protestantizmus leleményességre, kreativitásra ösztönöz minket. Mert a kreativitás maga a teremtető gondolat: a kreatív ember hasonlít a Teremtőre, annak hű képmása – mutatott rá beszédében egyházunk nyugalmazott püspöke.

A bibliafordítás a kreatív reformációnak talán a legnagyobb alkotása, nem hiányozhatott tehát a műsorból Reményik Sándor tiszteletére Károli Gáspár előtt. A fordító című versét

Szilvási Nóra, a Baár–Madás Református Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthon érettségiző diákja szavaltta el. A középiskola másik növendéke, *Kemenes Anna* moldvai csángó dalt énekelt. Szép tiszta hangja betöltötte a hatalmas teret: így énekelhettek *Bartóknak* és *Kodály*nak a Kárpátokon túlra elcsángált magyarok.

A gálaest folytatásában a Magyar Örökség díjas Lutheránia ének- és zenekar J. S. Bach 5. kantatáját adta elő *Kamp Salamon* karnagy vezetésével; *Komlóssy Gábor* trombitaszólója a bűnét és bánaságát levetkőző ember boldogságát idézte.

A Magyar Honvédség Légierő Fúvószenekara trombitaszóra vonult be. Előadásuk igazi csemegéje Bach *Inventiójának* dzsesszes átíratra volt. A fúvósvezetős vezetője, *Katona János* alezredes elmondta: arra törekednek, hogy meghódítsák az ilyen eseményekről többnyire hiányzó harmincas-negyvenes korosztályt, hozzájuk kívánnak szólni a fúvószenekari átíratokkal, az újszerű hangzásvilággal.

A gálaestről valóban hiányzott ez a korosztály, ám sok volt a fiatal. A Baár–Madás-gimnázium diákjai igazították el a vendégeket – ők voltak a ruhatárosok, adományt is gyűjtöttek, s talán majd ők lesznek a következő reformációi gálaestek visszatérő vendégei.

■ WALKÓ GYÖRGY

A FORRADALOM 55. ÉVFORDULÓJÁRA

A szabadság világa

■ PÁTKAI RÓBERT

Ünnepi gondolataim visszaszállnak egy ötvennégy évvel ezelőtti ünnepelésre, amelyről így adott hírt az *Októberi Tükkör* évkönyv – a Magyarok Angliai Országos Szövetségének kiadványa – 2008-as kötete: „1957 májusában, az 56-os forradalom leverése után első alkalommal gyűltek össze igen nagy számban London magyarjai. A bús-borongós emlékezés apropóján *Pátkai Róbert* evangélikus lelkész, a Szabadságharcos Szövetség első megválasztott, akkor 26 éves elnöke mondta az alábbi beszédet.”

Nos, legyen szabad ennek a beszédnek a záró gondolatait idéznem, amelyeket még ma is alkalmasnak tartok arra, hogy tanulságul szolgáljanak.

„Ha ezen a mai ünnepélyes emlékalmon a múltból tanulni akarunk, meg kell kérdeznünk magunkat, mi a tanulság a jövőre vonatkozólag. Az az érzésem, hogy igaz emlékezésünkben egy akarat eredhet csupán: *mindig magyarnak maradni!* (...) És magyarul lenni nem utolsósorban azt is jelenti, hogy legyen jó keresztények, hogy ünnepeinket istenfélelem, hazaszeretet és szent szabadságvágy ragyogja be.

Aki szítja közöttünk a gyűlöletet, az a hazaárulás bűnét követi el. Történelmi távlatban gyűlölködésünk többet ártott nekünk, mint egymást követő külső ellenségeink. Földrajzi távlatban pedig nincs Európának még egy népe, amely a kuruc-labanc háború örök vetélkedésének luxusát hozzánk hasonlóan megengedné magának. (...)

A történelmi idő testvéri kézfogásra hív! Valahogy úgy, ahogy Erdély lázas lelkű evangélikus költője, *Reményik Sándor* mondotta: »Legyen az erdő akármily setét, / Csak el ne engedjük egymás kezét, / Kitett, anýátlan árvák: magyarok.« (Nehéz hómályba...)

Az első angliai ünnepi beszédem több száz honfitársunk jelenlétében mondtam el a westminsteri kerületben lévő *Caxton Hall*-ban. Ma pedig, több mint fél évszázad múltán, így foglalnám össze ünnepi gondolataimat.

Az 1956-os forradalom a modern magyar történelem egyik legsötétebb korszakának, az „ötvenes évek-ként” emlegetett Rákosi-érának következménye, a magyarságnak erre adott nemzetközi jelentőségű és következményű válasza volt. A Rákosi-rendszer, amely erőszakon, hazugságon és megfélemlítésen alapult, olyan zsarnokság volt, amelyet korábban a magyarság még sohasem élt át. *Illyés Gyula* egy mondat a zsarnokságról című verse pontos láteteletet ad erről. S a magyarság, amelyet szabadságvá-

gya nem hagyott nyugodni – nem először történelme során – megpróbálta lerázni bilincseit.

Az ötvenes évek sötéttségében csilgként ragyogott fel 56 forradalmának nagyszerűsége. Mintha egy üstökös robbant volna bele a reménytelenül sötét és végtelennek tűnő éjszakába. Bebizonyította a szovjet rendszer csődjét és azt is, hogy annak valódi társadalmi bázisa Magyarországon nem volt. Világossá vált, hogy a nemzeti összetartás és a nemzeti érzés még mindig a legnagyobb erő a társadalomban, amelyet ápolni kell.

Nyilvánvaló, hogy 1956-ban – hiszen olyan gyorsan, váratlanul és szervezetlenül történt minden – nem volt egységes jövőképe, de abban egyetértettünk, hogy nem akarunk olyan rendszert, amelyben csak egyetlen jövőképe van helye. Hazánk lakosságának túlnyomó többsége olyan rendszerre vágyott, amelyben az egyet nem értés jogát egy többpártrendszeres demokrácia garantálja.

Lehet, hogy emlékeinket más és más személyes élmények alkották, színezték, de mindannyian pontosan tudjuk, hogy akkor melyik oldalon álltunk, azóta melyik oldal igazát erősítették meg számunkra fél évszázad hazai eseményei, és a mai Magyarország politikai arénájában küzdő felek melyike képviseli szerintünk leginkább a forradalom annak idején teljes tisztsággal meg sem fogalmazott eszméit. Melyik próbál, ha botladozva és olykor taktikai kerülőkkel is, de nagyjából a forradalom által megjelölt ösvényen haladni.

Az ötvenöt évvel ezelőtti magyar forradalom és szabadságharc számomra egyértelműen azt jelenti, hogy emelt fővel lehetünk magyarok! Emelt fővel vállalhatjuk múltunkat, nemzeti hagyományainkat és kultúránkat. Az 1956-os tépett lobogókhoz való ragaszkodásunk, a magyar ötvénhat emléke és öröksége adjon nekünk erőt ahhoz, hogy olyan hazafiságot hordozzunk magunkban, amely nem diszkriminatív, nem rasszista, nem elnyomó, hanem a nemzeti érzés megszilárdulásához újított támogatás, mások hasonló jogainak tiszteltetésében tartásával.

Minden ország, minden nemzet történelmének vannak pillanatai, amikor felülemelkedik önmagán. Ezek a pillanatok nem avatják szentté, nem teszik másoknál nemesebbé, de megbékelítik önmagával, és példaképpül szolgálnak büszkeségre kevésbé jogosító időkben. Számunkra ilyen történelmi pillanat volt 1956 forradalma és szabadságharca.

A szerző evangélikus lelkész, az Egyesült Angol Nyelvű Evangélikus Egyház nyugalmazott püspöke (London)

Népszámlálás • Valljuk meg élető gyökereinket!

A tízévenkénti népszámlálás átfogó képet ad – többek között – Magyarország lelki erőnlétéről is. Megtudhatjuk, hogy hazánk polgárainak hol vannak a spirituális gyökerei, ki honnan táplálkozik lelkileg.

A vallási hovatartozást tisztázó kérdés esélyt ad számunkra, hogy megvalljuk hitünket, esetleg újra felfedezzük élető gyökereinket.

Ebben az összefüggésben is iránymutató Péter apostol biztatása: „...legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet.” (1Pt 3,15)

A népszámlálás lehetőséget teremt számunkra, hogy megvalljuk élő reménységünket. A Magyarországi Evangélikus Egyház püspöki tanácsa bátorít minden hazánkban élő evangélikus hittestvért, hogy éljen ezzel a lehetőséggel, vállalja evangélikus gyökereit, és éljen is belőlük!

Erős vár a mi Istenünk!

Fabiny Tamás püspök, Gáncs Péter püspök, Szemerei János püspök • Budapest–Győr, 2011. szeptember 12.

A filia százhatvan éves ünnepeltje

Ivándárda Baranya megye kicsi községe, a „déli végek” határ menti települése. Maroknyi evangélikus közösség él itt, százhatvan éves temploma azonban teljesen megtelt október 16-a napfényes délutánján.

Ivándárda a Mohács–Magyarbóly–Siklósi Társult Evangélikus Egyházaköztség legkisebb filiája, de a szép kis templom a terület legősibb istentiszteleti helye. Érdekesége, hogy kívülről többször kellett renoválni az idők folyamán, de belső – különleges – festése 1941 óta érintetlen, változatlan szépségű.

1851-ben az akkori népes nemzedék a március 30-án történt alapkövetés után október 20-án már fel is szentelte templomát.

A mindig filiaként élő gyülekezet iskolát tartott fenn. Lelkes és felkészült kántortanítók fogták össze a diákokat és a felnőtteket. Német ajkú telepesek voltak az ősök, de nagyon szerették és megbecsülték a magyar földet és hazát. Az 1946-os szörnyű kitelepítés Ivándárdát is megnyomorította. Május 31-én száz evangélikus családot hurcoltak el Németországba.

A megmaradók ma húsz-huszonkét főt tesznek ki – a Felvidékről 1947-

ben áttelepített magyar családok lezámazottaival együtt. Ez a lelkes kis csapat – Moór János és Bartha Lajosné vezetésével – nagy szeretettel és

FOTO: NÉMETH VERONIKA

tus testének életünkre kiható jelentőségét, rámutatva arra, hogy ennek hű tanúja most is a jubiláló gyülekezet.

Az úrvacsoraosztásban az esperes segítője Németh Pál helyi lelkész volt, aki köszöntője után a gyülekezet történetével ismertette meg a jelenlevőket. Az együtltét színesítette Lőrincz Bálint gimnazista szavalata, Mohai Zoltán kántor szolgálata, Andorka Árpád egyházmegyei és dr. Simor Ferenc összegyülekezeti felügyelő személyes hangú üdvözlő beszéde.

Az istentisztelet után az önkormányzat dísztermében szeretetvendégséggel folytatódott az együtltét, amelyen a résztvevők fényképek segítségével is felidézhetők a közelebbi és távolabbi múlt eseményeit.

Megható mozzanatként ezen az alkalmon tette le magyar állampolgársági esküjét Vuk Ferenc, aki a délszláv háború alatt menekült át a határon. Ivándárdán találta meg élete párját, akivel 1992-ben az evangélikus templomban kérték Isten áldását közös életútjukra. Az új magyar állampolgárnak Deák József polgármester olvasta föl az eskü szövegét, amelyet – lélekben – a résztvevők is vele együtt mondtak.

■ NÉMETHNÉ TÓTH ILDIKÓ

Újra szól az orgona Dunaföldváron

► **Orgonaszentelési istentiszteletre gyűltek össze a hívek október 15-én a Dunaföldvári Evangélikus Egyházköztség templomában. Az ünnepi alkalmon a kerület vezetői – Gáncs Péter püspök és Radosné Lengyel Anna felügyelő – is részt vettek.**

Molnár Iván helyi lelkész köszöntöje, majd oltári szolgálata után Gáncs Péter hirdette Isten igéjét az istentiszteletre szóló meghívó zsoltárverse – „Zengjétek hálaéneket az Úrnak, énekeljétek hárfakisérettel Isteniünknek!” (Zsolt 147,7) – alapján. „A teremtett világban sok minden magasztalja az Urat... csak az ember feledkezik meg sokszor erről. Pedig ahogyan az orgonának van mestere, aki ápolja, behangolja, úgy van nekünk is egy Mesterünk, aki az ember lelkét, hitét hangolja. Merjünk ezért is hálaéneket énekelni, merjétek dicsérni Istent – fordult a gyülekezethez –, és ehhez adjon segítséget számotokra, bátorítson benneteket az új orgona hangja.”

S hogy miként is került éppen ez a hangszer Hollandiából Dunaföldvára? A történet nem mindennapi. A templom eredeti, 1939-ben épült orgonája 1944-ben áldozatul esett a háborúnak. Emléke azonban benne élt annak a kisfiúnak a szívében, aki akkoriban játszhatott rajta. Olyannyira, hogy felnővén elhatározta: segít, hogy gyermekkorának templomában újra megszólaljon a hangszer királyánéja.

Elhatározása a közelmúltban ért valóságga: az orgona megvásárlásához szükséges összeg felét ő

állta (másik felét a Déli Egyházkerületől kapott támogatás képezte, a behangolás költségeit pedig a Bács-Kiskun Egyházmegye bocsátotta rendelkezésre). A hangszeret először az egy-

FOTO: WISZKIDENSKY ANDRÁS

kori kisfiú – az 1956 óta Németországban élő, nyolcvanéves dr. Kalmár Tibor – szólaltatta meg az ünnepi istentiszteleten. (Maga a huszonöt éves orgona sem hétköznapi darab egyébként: eredeti helyén nem templomban szolgált, hanem építőjének saját házában, mintegy hobbihangszerként, s tulajdonosa azért volt kénytelen megválni tőle, mert nem fért el a két másik orgona mellett...) Miután dr. Wagner Szilárd lelkész ismertette a hangszernek a földvári templomba vezető útját, a jelenlevők rövid bemutató programot hallgathattak meg ugyancsak az ő előadásában (képünkön).

Az ünnepi alkalmon szolgált a Kiskőrösi Fúvószenekar és a helyi Cantemus vegyes kar is.

■ W. A.

Százéves templom az agyaghegyen

► **Példamutató az a makacs szeretet, amely a rádi evangélikusokat sok évtizede arra sarkallja, hogy újra és újra – fogalmazzunk így – „megmentsék” templomukat. Merthogy az elődök száz évvel ezelőtt a település legmagasabb pontján, de agyagtalajon építették fel a lelki hajlékot, s ennek azóta is érezhető következményei vannak. A templomért és a közösségért október 16-án ünnepi istentiszteleten adták hálát. A váci egyházköztség leánygyülekezetében dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke szolgált igehirdetéssel.**

A délutáni istentisztelet liturgiájában Mekis Ádám, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye esperese, valamint ifj. Detre János, a gyülekezet lelkésze is részt vett. A püspök a századik születésnaphoz a 100. zsoltárt választotta igehirdetési alapigéül, kiemelve, hogy a templom nemcsak az egyházi és

családi ünnepek – keresztlők, konfirmációk, esküvők –, valamint az imádság helye, de a közösség, valamint az Istennel való párbeszéd háza, illetve a tanulás helye is.

Az ünnepi közgyűlés keretében ifj. Detre János összefoglalta azokat a heroikus „csatákat”, amelyeket a templom fennállása óta a gyülekezet és lelkeszei a természet erőivel vívtak az épület megóvása érdekében. Az 1700-as évek óta létező rádi evangé-

likus közösség az 19. század végére kinőtte a rendelkezésükre álló imaházat, így templomépítésbe kezdtek. A tervező építész a rádi Kishegy falu felőli agyagpúpójára képzelte az épületet. A szűkös anyagi lehetőségek következtében végül a váci anyagyülekezet templomának mása épülhetett

FOTO: BODA ZSUZSA

fel. 1911. november 12-én Raffay Sándor bányakerületi püspök szentelte fel a lelki hajlékot.

A Kishegyhez tartozó magaslat tetején hatalmas földmunkával alakították ki az épülő templom helyét. Ehhez a keleti oldalon a megülepedett agyagot elbontották, hogy a nyugati oldalt azzal tölthessék fel. Így kapták az alapul szolgáló egyenes területet. Csakhogy így a templom fele megmozgatott, töltött agyagra

épült, a föld pedig – a csapadék vagy épp a szárazság miatt – folyamatosan mozgásban van. Erre vizesedéssel vagy épp ujjnyi vastagságú repedésekkel válszolnak a falak. Nemegyszer előfordult, hogy épp egy felújítás után jelentkezett a következő probléma, így kezdhették előről a munkálatokat...

Ifj. Detre János így foglalta össze a rádi templomhoz fűződő eddigi tizennyolc szolgálati évét: „Ez a szép és számomra is nagyon kedves és szeretett százéves templom tanítóm és nevelőm. Nem engedni, hogy csak »együgyű« lelkész legyek. Nem volt más választásom, el kellett mélyülnöm az építőmérnökök stúdiómban.” Majd hozzátette: „Ugyanakkor azt tapasztalom, hogy azok az igazán megbecsült, kihasznál és hasznos épületeink, amelyeket nem egyszerűen csak az egyház vagy a gyülekezet épít fel vagy tart karban ilyen vagy olyan összeszedett pénzekből, hanem a falakba beleépül az imádság, a veríték. Ahol a hívek Isten dicsőségére fizikailag is el tudnak fáradni, mert készek mindenüket a kitűzött gyülekezeti és a közös cél érdekében mozgósítani.”

Az ünnepi alkalmat megtisztelte jelenlétével, és köszöntötte a gyülekezetet – többek között – Glattfelder Béla európai parlamenti képviselő, Harrach Péter, a terület parlamenti képviselője és Lieszkovszki Gábor polgármester is.

■ BODA ZSUZSA

Megszépült a sámsónházi lelki hajlék

► **Hétéves felújítási folyamat zárult le Sámsónházán – október 16-án a kívülről megszápült temploméért, új toronyóráért és harangvezérlésért adták hálát a Nógrád megyei evangélikusok.**

Az ünnepi istentiszteleten dr. Fabiny Tamás püspök a meghívón is szereplő 127. zsoltár első két verse alapján hirdette Isten igéjét.

Jézus él, feltámadt, ezért nem hiábavaló a lelkész prédikációja, a hívek imádsága, a templomhoz felvezető hetvenhét lépcsőfok megtétele vagy a templom felújítása – erősítette meg az Északi Egyházkerület lelki vezetője. De – folytatta – senki se felejtse el újra meg újra megvizsgálni, hogy közben ő maga is épül-e „lelki házá”. Ehhez pedig mindenki emlékezzen arra, hogy ennek a sámsónházi közösségnek a része nemtől, kortól, lakóhelytől és foglalkozástól függetlenül – hívta fel a figyelmet a püspök.

Az istentiszteletet – amelynek liturgiájában Szabó András esperes és Lehoczky Endre helyi lelkész is részt vett – ünnepi közgyűlés követte. Pálik Pál, a gyülekezet felügyelője, egyúttal a felújítás „motorja” nemcsak összefoglalta ez alkalommal a hét év krónikáját, de név szerint felsorolta mindazokat – megköszönve munkájukat –, akik a felújítást bármilyen módon segítették.

A közel hatvanhatmillió forintos beruházás költségeinek legnagyobb részét – több mint ötvenhárommilliót – európai uniós pályázaton nyerte a gyülekezet, de kaptak önkormányzati, szlovák kisebbségi önkormányzati, országos egyházi, valamint egyházmegyei támogatást is, illetve magánszemélyek adományai ugyancsak hozzájárultak a felújításhoz. Pálik Pál külön megköszönte a kelenföldi evangélikusok korábbi pénzadományát.

FOTO: BODA ZSUZSA

A közgyűlésen köszöntötte a gyülekezetet – többek között – Benczúr László egyházkerületi felügyelő és Székelyné dr. Sztrémi Melinda helyi országgyűlési képviselő, Salgótarján evangélikus polgármestere is, örömmel üdvözölve a templom megszápülését.

■ BZS

Szolgálatátvétel

Lelkészként Mendén

A közelmúltban országos hírnévre szert téve ünnepelt a Pest megyei Mende község evangélikussága. Dr. Réthelyi Miklós nemzetierőforrás-miniszter a közelmúltban a *kulturális örökség napjai* székesfehérvári megnyitóján hirdette ki a szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékére felvett új elemeket. Ezen szerepel egy tavaszszöntő egyházi szokás: a mendei pünkösdi templomdíszítés. Zöld ágakkal, kézzel hímzett terítőkkel, kendőkkel és virágokkal díszítik fel ilyenkor a templomot.

A mendeiek október 15-én ismét örömmel gyülekeztek össze az evangélikus templomban. Ez alkalommal iktatta be lelkési szolgálatába *Pintér Mihályt Krámer György*, a Dél-Pest Megyei Egyházmegye esperese, püspökhelyettese. A korábban a péteri-mendei-gyömrői társ-egyházközség részét képező gyülekezet közgyűlése ez év elején döntött az önállósodás mellett, ezután hívták meg pásztoruknak a Protestáns Tábori Püspökség honvédségi állományból nyugdíjba vonuló volt hivatalvezetőjét, *Pintér Mihály* ezredest.

Nem véletlen tehát, hogy igehirdetésében az *Efezusi levél* 6. fejezetéből az „Isten fegyverzetének felöltéséről” szóló szakaszt idézte *Krámer*

György. A szolgálatátvétel a hadseregben számbavételt jelent. Kész-e az ember a szolgálatra? Az egyházi szolgálatban ugyanez a kérdés: fele-

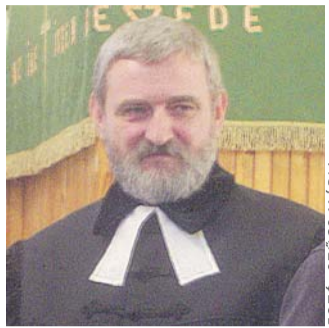

FOTO: SZÜCS MÁRIA

lősen meg tudja-e védeni a lelkész a rábízottakat? Ehhez kell felőlni a hit fegyverzetét, melyet Krisztus jelenít meg.

Szószeri szolgálatának alapigéjét *Pintér Mihály János evangéliumának* 4. részéből választotta. A samáriai asszony eleinte azt gondolta, Jézus szorult az ő segítségére, azonban rá kellett döbbsennie, hogy ő szomjazza Jézus segítségét. Nekünk is el

kell jutnunk erre a felismerésre. Nem mi vagyunk az egyház építői. Jézus maga építi.

A beiktatáson jelen lévő szolgátsok sorában *Pintér János* galgagyörki lelkész – *Pintér Mihály* testvére – és *Bálint Klára*, a mendei reformátusokat gondozó maglódi lelképásztor is mondott áldást. Az úrvacsora ünneplését követő közgyűlésen *Labadics Istvánné* felügyelő és *Nyéki Klára* egyházi kérték beiktatott lelkészüket a gyülekezet összetartására.

A gyülekezeti teremben tartott szeretetvendégségen *Kaszanyi József* polgármester a mendeiek, *Szécsény Béla* az *Evangelikus Mihály-testvérközösség*, *Bak Péter* felügyelő az egyházmegye nevében köszöntötte *Pintér Mihályt*, kívánva, hogy „szolgálatátvétel” által gyarapodjon a mendei gyülekezet és mindazok a közösségek is, ahol lelkési munkájával megjelenik.

■ NÉMETH MIHÁLY

Pintér Mihály Pilisen született 1958-ban. Gyermekkorától résztvevője a főtí kántorképző tanfolyamoknak. Egyházi szolgálatát monori kántorként kezdte. 1978-ban jelentkezett az evangélikus teológiára, 1983-ban szerzett diplomát. Nagylegelen, majd Várpalotán volt lelkész. 1998–2003 között a Veszprémi Egyházmegye esperese. 1994-ben tíz hónapon át, majd 2003–2010 között – Afganisztánban is megjárta – tábori lelkész. Felesége, *Fürt Judit* magyar–ének szakos tanár. Négy gyermekük közül a három idősebb zeneművész, a legifjabb pedig egyetemi hallgató.

Könyvbemutató a kőtárban

„Csodák pedig vannak. Ha valaki kételkedik efelől, nézze ezt a két vaskos kötetet” – kezdte köszöntőjét *Ittész János* nyugalmazott püspök a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület történetéről szóló kiad-

Dunántúlon címet viselő, négyéves munkával elkészült és az egyházkerület kiadásában megjelent könyvet október 13-án mutatták be a Nemzeti Múzeum lapidáriumban. Dr. *Hudi József* levéltáros-

hangsúlyozta, nem hallgatva el formai és tartalmi kifogásait sem.

A kiadvány munkálatait koordináló *D. Keveházi László* egyháztörténész, nyugalmazott evangélikus lelkész el-

vány bemutatóján, majd így folytatta: „A kis csoda a könyv, a nagy csoda az egyházkerület léte.”

A reformációtól napjainkig – *Evangelikus gyülekezetek, egyházmegyék, kerületek a*

történész, a Dunántúli Református Egyházkerület Levéltárának vezetője ismertette a kiadványt. Példás összefogást tükröző, hasznos kézikönyv született a több mint száz munkatárs keze nyomán –

mondta: szándékuk szerint a könyv célja egyrészt a kerület történetének megismertetése, másrészt a tanúságtétel arról az Úrról, aki a nyugati kerületnek is Gazdája.

■ ADÁMI MÁRIA felvétele

A lelkészek lelki pásztorolása

Hivatásgondozó nap a Déli Egyházkerületben

▶ A Déli Egyházkerület vezetőségében tavaly megfogalmazódott gondolat ez év október 14-én vált valóra: ekkor tartották azoknak a lelkészeknek az első hivatásgondozó napját, akik az idén lettek „jubilánsok”, vagyis a lelkésszé szentelésük óta eltelt évek száma ötten osztható. Az egész napos találkozónak az Evangelikus Hittudományi Egyetem adott otthont.

„Olyan még nem volt – mondta *Gáncs Péter*, az egyházkerület püspöke bevezető köszöntésében –, hogy a déli kerületi lelkési kar húsz százaléka ilyen alkalomból van együtt.” Hiszen az öt éve ordinált *Pelikán András* fasori, *Szabó B. András* pestújhelyi lelkész és a negyvenöt esztendeje szolgáló *Bizik László* börtönlel-

„Kik vagyunk?” – e kérdés megválaszolásával zajlott a bemutató kör. Az együttléte résztvevői a maguk választotta fényképek által inspirált gondolataikat osztották meg a többiekkel, és beszéltek önmagukról.

A következő beszélgetés témáját *Gáncs Péter* vezette fel. Előadása az *Életünk – istentiszteletbe fogva* címet viselte. Hallgatóit a püspök az istentisztelet öt alappilléren – *Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei* – végigvezetve hangsúlyozta, hogy az istentisztelet, mindenekelőtt és -fölött, Isten jelenlétének ünnepe.

Ebéd után izgalmas beszélgetésre került sor *dr. Frenkl Sylvia* pszichológus vezetésével *Szolgálatunkról tabuk nélkül* címmel. Sikerek és kudarcok... szolgátsok vagy vetélytársak... saját lelkem, hol vagyok én... szolgálatom és családom... hogyan tovább – a jövő kérdései és lehetőségei: a téma bőséges és kimeríthetetlen volt.

A SZERZŐ FELVÉTELE

kész mellett itt vannak a tíz, tizenöt, huszonöt, harminc éve felszentelt szolgátsok is. „A mai nap a része – tette hozzá a püspök – az idén megindult lelkési hivatásgondozói programnak. Jó ez, hiszen szüksége van egy lelképásztornak is arra, hogy törődjenek vele, segítsék, gondozzák.”

Nyitóáthítatában *Szabóné Mátrai Marianna* püspökhelyettes az Isten kegyelme alatt álló lelkési szolgálat bizonyosságairól és bizonytalanságairól, erejéről és erőtlenségeiről szövegezte az „*Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz*” (2Kor 12,9) ige tükrében.

A napot *dr. Varga Gyöngyi*, az egyetem ösztövezési tanszékének docense, a hivatásgondozó program egyik „lelke” zárta áhítatával és útra bocsátó áldással.

És hogy milyen volt ez a nap? Válaszként álljon itt az egyik résztvevő lelkész e-mailje, melyet hazaérkezése után írt a szervezőknek, előadókna: „Köszönöm a tartalmas napot. Hazafelé és itthon rendeződtek bennem a hallottak, egy-egy mondat, gondolat, gondolat sor belém épül, és gazdagít, előre segít. Mindenképpen jó és hasznos volt a nap.”

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Az Evangelikus Élet mostantól már digitálisan is olvasható, előfizethető!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, amely az asztali és a táblagépek után már okostelefonon is olvasható!

www.digitalstand.hu

Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Konferencia a radikális Krisztus-követésről

► **A szerzetességet az ökumené szempontjából megosztó témaként szoktuk számon tartani. Erre valamelyest rácaféolt az október 15-én a bakonybéli bencés monostorban tartott konferencia. Az alkalom apropóját az adta, hogy a helyi szerzetesközösség egy éve egy református taggal gazdagodott, aki megőrzi felekezeti identitását, de a benedek-i regula szerint él. A konferencián római katolikus, református és evangélikus teológiai tanárok, lelkészek, szerzetesek és ökumenikus közösségek tagjai vettek részt, összesen harmincan.**

A jelenlévők testvéri közösségben, együtt gondolkodva és imádkozva keresték a Krisztus-követés útját. A teológiatörténeti háttérrel dr. Szűcs Ferenc református teológiai tanár rajzolta meg. Tézise szerint a reformátorok nem teljesen elvi alapon utasították el a szerzetesség gyakorlatát, hanem nagy részben csupán az volt a céljuk, hogy a számos akkori visszaélést felszámolják.

Dr. Béres Tamás, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense előadásában Dietrich Bonhoeffer és Dorothee Sölle gondolatait idézte, és a Krisztus-követés lényegének a megszólítható maradásként nevezte meg. A másik evangélikus előadó Veperdi Zoltán evangélikus lelkész volt, aki a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület diakonisszáinak életét mutatta be.

Több közösség példája vetett fel általános érvényű kérdéseket. Így a házaspár őszintén beszéltek arról,

hogy a Magyarországi Bencés Kongregáció történetében hogyan került egymással ellentétbe az intézményfenntartás és a lelkeség. Tanulságos a Boldogasszony Iskolánővéreknek az a dilemmája is, hogy meddig érdemes fenntartani azt a rendszert, hogy iskoláikban a szerzetesek szaktárgyakat is oktatnak.

A leginkább előremutató azoknak az ökumenikus közösségeknek a bemutatkozása volt, ahol katolikusok és protestánsok, családostok és szerzetesek szoros együttműködésben élnek és dolgoznak. Ezeknek a közösségeknek nemcsak a gyakorlata ökumenikus, hanem fontos ügyük az egyház egységének előmozdítása. Ilyen szolgálatot végez többek között a Taizéi Közösség, a Chemin Neuf Közösség és a Szent Lukács Ökumenikus Lelkigondozó Dékánia.

A bakonybéli bencések nagy vendégszeretete remek háttérrel kínált az együttléthez. A beszélgetésekben önkéntelenül is újra és újra felszínre került közös sóvárgásunk a felekezetek közötti úrvacsorai közösség iránt.

Könnyen lehet, hogy a hasonló találkozások semmit sem mozdítanak az egyházdiplomáciai tárgyalásokon. Mégis a jelenlévőknek, azt hiszem, általános tapasztalata volt, hogy ez a nap közelebb hozta őket egymáshoz, mindenekelőtt azért, hogy a középpontban nem az együttműködés praktikai, még csak nem is az egymás gazdagítására képes különböző hagyományaink álltak, hanem legfontosabb ügyünk, amely önmagában elég a testvéri közösség kiteljesedéséhez: Jézus Krisztus követése.

■ TÓTH KÁROLY ISTVÁN

Torna és kultúra

Olykor egy rosszul elvégzett munkának is lehetnek áldásos következményei, mint ahogyan ez megtörtént Piliscsabán, a Fébé Szociális és Rehabilitációs Szolgáltató Nonprofit Kft. területén, ismertebb nevén a Silóban is.

A többségében fogyatékos emberek számára rehabilitációt, munkát és otthon is nyújtó intézményben nemcsak asztalosműhely, nyomda és uszoda működik, de tor-

A Poézis együttes

ván országos irodaigazgató által vezetett Poézis együttes jelen levő tagjai – Kákay Katalin ének- és Tolnai Judit csellóművész – magyar költők megzenésített verseiből nyújtottak át egy csokorra való az egybegyűlteknél. Boros Péter, a Siló egyik lakója két vers felolvasásával színesítette az estet, míg Lisztes László karnagy vezetésével a perbéli Maklári kórus adott hangulatos koncertet.

Boros Péter Sik Sándor-verset olvas

naterem is. Ez utóbbinak a szigetelése évek óta nem volt tökéletes, ezért a terem többször is beázott.

A felújítás során a kft. vezetői úgy döntöttek, bővítik a tornaszoba funkcióját. Így került a helyiségbe egy keresztes székkel is könnyen megközelít-

hető színpad. A most már kulturális rendezvényekre is alkalmas, Fébé-teremnek elnevezett épületrész október 14-én, pénteken délután avatták fel.

Az új funkciót színes műsor keretében próbálták ki. Endreffy Attila igazgató köszöntője után a Kákay Ist-

A Siló vezetői és lakói azt szeretnék, ha a – változatlanul tornateremként is működő – helyiség, a Fébé-terem a jövőben gyakran otthon adhatna hasonló kulturális programoknak.

■ BODAZS

Európa árnyai – a fal túloldalán

► **„Látogasson el Európa közepébe!” Kevesen gondolnák, hogy ezzel a szlogenel nem a szomszédos Ausztriába vagy Szlovákiába, hanem egy tőlünk jóval északabbra fekvő országba, Litvániába csalogatják a turistákat a helyi idegenforgalmi hivatalok. Ha azonban a térképre tekintünk, állításukat nem kérdőjelezhetjük meg: Litvánia földje valóban kontinensünk földrajzi centrumában terül el. Valójában tehát „központi helyen” tartotta tanácskozását az Európai Keresztény Nők Ökumenikus Fóruma (EFECW), amelynek évenkénti összejövetelére a tagországok úgynevezett nemzeti koordinátorai is hivatalosak. Hazánkat Gaál Izabella debreceni nyelvtanár és e sorok írója képviselte.**

Bár a konferencia mintegy félszáz résztvevője szeptember utolsó hetében csupán néhány napot tölthetett el a balti országban (közelebről Druskininkai városában), mégis meggyőződhetett csodálatos természeti szépségeiről. Az ország területének egyharmadát erdők borítják, földjét hatalmas folyók szabdalják – tizen-nyolc olyan, amely száz kilométernél hosszabb –, kétezer-nyolcszáz tó ad otthont a halaknak, vízimadaraknak, és akkor még nem szóltunk szemet gyönyörködtető tengerpartjáról.

Az ország fővárosa, Vilnius sem véletlenül lett 2009-ben Európa kulturális fővárosa. Óvárosában frissen kövezett sétálóutcák, mindennél felújított, élénk színűre festett történelmi épületek, hatalmas templomok. Köztük az Aušros-kapu, amelynek földszinti kápolnája őrsi Litvánia, de talán az egész Baltikum legfontosabb szentképét, az 1620 körül festett Csodatévő Madonnát, amelyhez naponta érkeznek százával a zarándokok...

Markánsan katolikus országban rendezték meg idén az európai női konferenciát, hiszen Litvánia lakosságának nyolcvan százaléka a római felekezethez tartozik. Az orosz nemzetiségűek aránya mintegy nyolc százalék, ők természetesen az ortodox egyház tagjai.

Am a konferencia litván vendéglátói mégis egytől egyig protestáns asszonyok voltak. Így Kristina Ivanuskienė is, aki a lakosság alig 0,6 százalékát kitevő evangélikus felekezetben szolgál lelkészi munkatársként. Férfi kollégáihoz hasonlóan ő is teológiát végzett ugyan, csakhogy egyháza nőket nem ordinál lelkészi szolgálatra. Nem csoda hát, hogy – mint az EFECW végrehajtó bizottsági tagja – Kristina maga is szorgalmazta, hogy az ideai tanácskozásnak legyen ez a témacíme: *Nők – a kirekesztés falának döntőgetői.*

A konferencia tematikus része azonban korántsem a kisebbségi helyzetéről vagy éppen a teológusnők – néhány egyházban nyilvánvaló –

megkülönböztetett, egyenlőtlen helyzetéről szólt. A szervezők globális problémára hívták fel a figyelmet: a kizsákmányolás régi-új formájára, az emberkereskedelemre. Ezen belül különösen is az országhatárokon átnyúló prostitúció kérdése került terítékre.

Néhány olvasó most bizonyára felteszi magában a kérdést: de hát miért kell ehhez litván helyszín? Legfőképpen pedig: miért kell egy felekezetközi konferencián foglalkozni e nagyon is világi témával?

Nos, Litvániának sajnos nagyon is sok köze van a prostitúcióhoz, és erről Julia Staskauske belügyminisztériumi osztályvezető is kendőzetlen nyíltsággal beszélt. „Ne tévessze

meg Önöket a külsőnk. Látszólagos gazdagságunk homlokzata mögött – falaink között – szegénység lakik” – kezdte előadását. A pénzügyi válság hatalmas károkat okozott ebben az országban is, ahol a szovjet rendszert követően épp csak talpra állhatott a gazdaság. (A munkanélkü-

li aránya mostanra elérte a 17,2%-ot!) Arról csupán becsült adataik vannak, hogy a kilátástalan anyagi helyzetben hány litván fiatal keres megélhetést külföldön, ám hogy a fiatal lányok közül egyre többen válnak a prostitúció iparának áldozataivá, azt riasztó jelentések sora jelzi.

„Mert minden rossz gyökere a pénz szerelme...” (1Tim 6,10) – ugyanerről

a kérdéstről Isten igéjének fényében beszélt Sven-Gunnar Lidén svéd lelkész, aki az Európai Baptisták Szövetségének emberkereskedelem ellen küzdő munkacsoportját vezeti. Előadásában spirituális összefüggésekre mutatott rá. A gonoszról, arról a démoni hatalomról szólt, amely az ember bukására tör, felhasználva Isten teremtményének gyenge, sebezhető pontját, vagyis a kapzsiságát. Ő abból a Svédországból jött, ahol – Európában egyedüli módon – nem az illegálisan dolgozó prostituáltat büntetik meg, hanem azt, aki a szolgáltatását igénybe veszi.

A kizsákmányoló rendszerhez való asszisztálás is bűn – hangsúlyozta Lidén lelkész, majd egy, a Bibliából ritkábban idézett mondattal zárta előadását: „...mert a férfiak is (...) együtt áldoznak a kényárral. Az ilyen értelmetlen népnek el kell pusztulnia.” (Hós 4,14)

Döbbsent csendben várta a hallgatóság, hogy ezek után mi fog még elhangzani. Hiszen mindenki tudta, hogy a proféta szavait követően Izráel akkor Isten ítélete alá került, korábban pedig maga az előadó utalt arra, hogy a nagy Római Birodalom bukását is az erkölcsi romlottság idézte elő... Lidén lelkész azonban már nem mondott semmit. A litvániai Druskininkaiában, Európa földrajzi szívében 2011 szeptemberében hallgatásával ébresztette a résztvevőket, hogy míg nem késő – döntőgesek a falakat!

■ B. PINTÉR MÁRTA

Római jegyzetlapok

(Napló, 2011)

Róma. Az Örök Város a lombarany őszben. A búcsúzó évszak legszebb napja ez. Állok, mint akinek földre gyökerezett a lába. Öröm és fájdalom kavargó bennem. Szeretteim közül hányan akartak ellátogatni e szent helyre, hány kedves barát, és csak nekem sikerült. Hála Istennek, hogy annyi bajból kiemelt, rendetlenkedő szívemet lenyugtatta: „Hagyd a gondokat. Készülj a csodás utazásra!”

Betértek egy emeletes házak közé ékelte templomba. Ötszáz éves vagy ezer-? Ritka ajándék: egyedül vagyok, de néhány perc múlva hangos japán turisták érkeznek, és – a tiltás ellenére – vakuznak mindent. Azután megyek tovább, az artézi kútból megtöltöm kulacsomat. Az út csupa ragyogás, arany tisztaság a déli latin táj. Kilobbanó fények. Csobogó szökőkutak, magas pínéák, sugaras pálmafák. És a legszebbek: császárok, rabszolgák, festőóriások, halászkok, vándorok keze érintette kövek.

Kápolna. Kora reggeli imádság. Legmélyebb értelme ez lehet: „Adj erőt, Uram, hogy sebzett szívem kibírja a felfedező, hosszú utakat.” És azután: „Adj még erőt, Istenem, hogy elvisel-

Constantinus diadalívje és a Colosseum

jem a sok szépséget!” Az egyszerű és tiszta hétköznapi csodákat.

Capitolium tér. Michelangelo, a nagy szobrász és festő tevékenysége 1538-ban kezdődött itt, amikor az általa tervezett talapzaton elhelyezték Marcus Aurelius bronz lovas szobrát. Persze, mint mindenütt, neki is verekednie kellett, hogy a városi hatóságok engedélyezzék tervei megvalósítását. Végül kiharcolta a harmadik épület szimmetrikus elhelyezését, és a világ egyik legszebb terét álmodta meg! A lépegető lovon ülő császár tartása méltóságot sugall, arca és mozdulata a filozófus szelídségét fejezi ki. (Már csak a hadvezér *Elméledések* című bölcs kötetét kell elővenni és az egyik kőpadon olvasni, visszapergetni az időt nyolcszáz évvel.)

Egy arc a Forum Romanumról. Lenézek a vaskorlát mögül: hatalmas területet kell bejárnom. Mellettem egy idegenvezető, jobb kezében hosszú botot tart a feje fölél, rákötve sárga kendőt, hogy el ne veszítse csoportját. Belehallgatok: „Az etruszk királyok korában kezdődött a város urbanizálása. A mocsarat lecsapolták, és mint központi tere, ide költöztették az állami élet legfontosabb kulturális és politikai intézményeit.”

Elindulok, s mint az űrhajósok a Hold szürke porhamujában, lassan lépdelen a sűrű romvárosban. Merész ívek, oszlopok, komoly faragások, tört kődarabok, rajtuk latin föliratok, Constantinus penészes zöld bronzfeje, szél sodorta arany levelek, mint ha lenne a kifosztott Kelet ideöntött mesés kincse...

Császárok császárok után, volt, hogy évente kettő is meghalt, palotákra paloták dőltek; keselyű száza-

dok szaggatták Saturnus templomát, Caesar bazilikáját. Leülök egy oszloptöredékre. Látom, mellettem egy kedves arcú idős néni pihen. Egyenruhájára, jelvénye mutatja, hivatalos ember, de nem szól, csak mosolyog, örül, hogy körötte a kíváncsi világ hömpölyög.

Via Appia Antica. A városkaput magunk mögött hagyva a híres-nevezetes úton lépkedünk. Krisztus előtt 312-ben Claudius kezdte építeni Capua irányába. Kétoldalt ritkás fák övezik. Megkoptak a lerakott nagy kőlapok; belém villan: hányan siettek rajta a több mint kétezer év alatt? És kik? Hová mentek, hová vitték őket? Vas István szép prózaverse jut eszembe: „Látta-e Jézust Péter a Via Appián? Mennyi gyerekképzelésem: hátha mégis járt ott a fehér úton, a holdsütésben. És mennyi ké-

után mosoly, ölelés, béke egy időre. A búcsúpohárhoz ő hozza az újabb bort; megfogja a kezemet, s mondja dallamos, pergő panaszát. A lényege ez lehet: „Édes barátom, ha olasz nőt veszel feleségül, te leszel a világ legboldogabb és legboldogtalanabb embere!”

Esti harangszó. Már a negyedik alkalom, hogy egy szép és rejtőző templom közelében pihenünk meg. Nem az időt jelzik a mély szavú harangok, egyszerűen csak zengnek. Fölverik a pillanatnyi csendet, üzenni akarnak valami fontosat. Nem a gépi vezérlés ez, a kopott köteleket húzza valaki: egy öreg pap. Valamilyen titokzatos figyelmeztetés lehet: Vigyázz, gyorsan leperog az élet! Siess valami jót tenni embertársaidért.

Kövér gladiátor. Az Örök Város bővelkedik jelképekben. Az egyik legismertebb közülük a Colosseum. Elnevezését nem „kolosszális” méreteinek köszönheti, hanem Néro császár harminc méter magas szobrának. Annak idején nem kevesebb mint ötvétezer embert szórakoztattak benne.

Most kevesebben vagyunk, de így is hömpölyög a látogatók véget nem érő sora. Még jó, hogy mindig van mit felfedezni. Most éppen egy főállású gladiátor érkezik új autóján. Gyorsan átöltözik, szakállát megfésüli, vörös tógát terít a vállára, előveszi véres fakardját, és várja a turistákat. Főleg a fiatal nőket, akik – kelő pénzért – együtt fényképezkedhetnek vele.

Mesterek. Hány és hány nagyszerű férfi! Építészek, festők és szorgos szobrászok. A legtöbb töprengve, küszködve dolgozott, sőt volt, aki elégedetlen volt önmagával, és önkézzel vetett véget az életének. Egy kivétel volt: Michelangelo. Ő minden feladatot megoldott, az ő kezében minden arannyá változott. Látástól vakulásig dolgozott. Tervező ceruzát vett elő, éles vésőt, és

Mercati di Traiano

gyobb, egyszerű és családias. Bent lóbog, parázslík a kemence, sül és illatozik a pizzánk. Kis kancsóból öntöm a jó vörösbort.

Pontosan hat órákor fiatal nő érkezik, két eleven gyermekkel. A magas Domenico vigyázzban áll előtte, és számolja a mai fizetséget. Gondolom, kevés lehet, mert az apró asszony megdöbben a férfi erős mellkasát. Újabb eurók kerülnek elő, az-

zenális freskókat festett, fényesre csiszolt szobrokat faragott.

Olasz drukkerek. Búcsúvacsona, mögöttünk az alkony megvilágította templom. Alig fogunk a remekmű pizzához, hangzavarra leszünk figyelmesek. Dicsérjük az ételt, iszunk, fogadkozunk: ha Isten megadja, jövőre újból eljövünk Rómába.

Közben erősödik a hang, azután váratlanul olyan ordítás tör ki, hogy megremegnek a környék házai. Zeng a keskeny utca: „Góóóóó!” Gyorsan

S. Barbara e S. Tommaso d'Aquino dei Libri

fölugrok, és átmegyek a szomszédos totóirodába. Focimeccs van: római rangadó. Tömve a terem és előtte a kis tér. Mindenki drukkol a helyi csapatnak. Csupa értő és kritikus ember. Gyorsan megszeretnek, mondom: ti arany-, mi, magyarok falábúak. Az újabb gólnál már öleljük egymást, sőt a titkos lapos üvegből is megkínálnak.

A Sixtus-kápolna. Nem könnyű bejutni a Vatikán több kilométer hosszú múzeumába. Végtelenül gazdag gyűjteményeit végigjárni egy nap és két láb kevés. Félezer esztendő alatt annyi műkincs halmozódott itt föl, mint sehol a világon.

Lépésben halad az ember, és ámulva nézi az ókori római alkotásokat, a keresztény művészet legszebb munkáit, a távol-keleti válogatást... Azután ott a zsúfolt képtár, az egyipto-

mi szobrok ritka becsű folyosója, a kőtár és a könyvtár. Mikor össze akar esni a látogató, apró táblát pillant meg: *Capella Sistina*. De addig még emeleteket, lépcsősorokat kell legyőznie.

Kis ajtón át végre beléphetünk mi is. Hát itt vagyok, előttem az, amiért nekivágtam a fásaszó útnak. A

Saturnus és Vespasianus temploma

Szent Péter-bazilika. Mielőtt belépni a hét főtemplom közül a legismertebbe, leülök a gyönyörű és tágas téren. 1626. november 16-án szentelték föl a bazilikát. Mennyi ember lehetett akkor, és azóta hányan megfordultak itt! Gigantikus alkotás, kicsit el is veszik benne a messziről érkező. A félhomály mély csöndjében van egy apró fényjel, mintha szál mécses világolna. És mégis. Mindenén áttör ez a fenséges, fájó-szép csoda: Michelangelo *Pietája*, a mindössze huszonöt éves fiatalember világhírű szobra: Krisztus siratása. A művész egyetlen szignált alkotása. A Madonna keblén húzódo szalagra ezt véste: „A firenzei Michelangelo Buonarroti készítette.”

hatalmas teremben, a fal mellett leülök a kőpadra. Nézem a közel ezer négyzetméteres mennyezetfreskót, és elképzelem: Michelangelo négy esztendőn át hanyatt fekvé festette magas állványról. Közben szemére és öszülő szakállára csorgott a sűrű festék. Alig készült el, jött II. Gyula pápa újabb megbízása: fesse meg oltafreskónak az utolsó ítéletet. (1541-re készült el végleg, és felvehette az elmaradt pénztartozást.)

Gigászi alkotás, izzó, kavargó látomás. Mennyi keserűség és alig látható remény a próféták világát felismerő mozdulatán. És újra szól a pergament tekerő Ezékiel, hallgat Dániel, Ézsaiás, Jeremiás. És az elítéltek szaporodó hada az örvény közepén. A Fiúisten a fekete égen: kit hív magához? Kik itt voltunk, és itt vagyunk, van-e egy közöttünk méltó a feleletre?

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Nagy őrgébics

Aki késő ősszel vagy télen jár kint a mezőkön, biztosan felfigyel a már kopasz bokor csúcán, villanyvezetéken vagy más kiemelkedő ponton ülő madárra. Röptében miniatűr szarkára emlékeztet. Bár a nagy őrgébics néhány éve kis számban fészkel is Magyarországon, elsősorban mégis téli vendég nálunk. Szeptember végén, októberben érkezik, és áprilisig marad. Mindig a nyílt területeken látni, erdőbe nem megy.

A gébics énekesmadarak, de viselkedésük a ragadozókéra emlékeztet.

Amikor a nagy őrgébics megérkezik, még meleg van, mozognak a rovarok, sáskákra, mezei tücskökre vadászik. Valami kiemelkedő ponttól lesi őket, és ha észreveszi, hogy mozdul egy sáska, vagy előbújít a tücsök, ráereszkedik, és horgas csőrrel ügyesen elkapja. Később, a tél folyamán, amikor a rovarok már eltűntek, rágcsálókra és madarakra vadászik.

Egy alkalommal a szegedi Fehértón figyelhettem meg, hogyan fogott el egy kenderikét. Hosszú percekig ült egy kis fa csúcán, és figyelte a fűben keresgélő csapatot, aztán hirtelen elrúgta magát, és közéjük vágott.

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

fűzbokorba menekülne. A gébics kicsit csalódottan a bokor csúcára szállt. Sokáig várt, de a végén, úgy látszik, belátta, hogy a sármány nem mozdul addig, amíg ő ott van. Egy idő után elrepült. Ekkor a bokorhoz mentem, és belestem az ágak közé. A sármány olyan mozdulatlan volt, mintha kitömték volna, csak a szemei éltek. Valószínűleg csak hosszú percek múlva merte elhagyni rejtekhelyét.

A gébics szokása, hogy zsákmányukat tövisre tűzik. Afféle spájz ez a szűkösebb időkre. Persze csak akkor, ha a mindenre figyelő varjak és

RAJZ: BUDAI TIBOR

Azok rémülten menekültek, de egyet sikerült elkapnia. Nem könnyen repült vele, hiszen a kenderike majdnem veréb nagyságú madár. Végül lezállt, és tépni kezdte a már halott áldozatát. Láttam rajta, hogy nagyon éhes. Sajnáltam szegény kenderikét, de azért gondolatban jó étvágyat kívántam a gébicsnek. Ahogy elnéztem a mohón falatozó madarat, enélkül is volt neki.

Máskor Apaj-pusztán nádi sármányt kergetett a nagy őrgébics. Már majdnem utolérte, de annak az utolsó pillanatban sikerült egy sűrű

szarkák nem veszik észre. Ha félig elfogyasztott pocokot vagy egeret láttok a tuskén, tudni fogjátok, hogy egy nagy őrgébics járt ott.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, milyen súlyú egy nagy őrgébics?
2. És egy kenderike?
3. Hány fiókat nevel egy nagy őrgébics pár?

Válaszok: 1. 60-70 gramm; 2. 18-20 gramm; 3. 6-7.

Kedves Gyerekek!

GYERMEKVÁR

► Mostani hatrészes sorozatunkban olyan bibliai történeteket idézünk fel, amelyekben az angyal(ok)nak fontos szerepük van. Minden részhez tartozik egy rejtély is. A sorozat végén a helyes megoldásokat összegyűjtve küldjétek be szerkesztőségünk címére (Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

4.

Jézus anyjának, Máriának az egyik unokatestvéréért Erzsébetnek hívták. Erzsébetnek és férjének, Zakariásnak nagy volt a bánata: nem volt gyermekük, pedig ők maguk már elég idősök voltak.

Zakariás pap volt, és feleségével együtt megtartották az Úr parancsolatait. Egy nap ő végezte a papi szolgálatot a templomban. A szentély belsejében füstölőáldozatot mutatott be, mialatt a nép odakint imádkozott.

Amikor Zakariás az oltár mellé lépett, hirtelen egy angyal jelent meg előtte. Nagyon megijedt, az égi követ azonban így szólt hozzá:

– Ne félj, Zakariás! Az imádságodat meghallgatta az Úr. Feleséged

nemsokára fiút fog szülni. Nemcsak te fogsz neki örülni, hanem sokan mások is. Ugyanis az Úr kiválasztotta őt, és hatására sokan lesznek az Isten követői.

– Honnan fogom én tudni, hogy mindez valóban meg fog történni? – kérdezte álmélkodva Zakariás. – Hiszen a feleségemmel már mindketten idősök vagyunk.

– Én Gábiel vagyok – felelte az angyal. – Az Isten küldött hozzád, hogy elmondjam neked ezt az örömhírt. Mivel kételkedtél a szavamban, addig néma leszel, amíg mindaz, amit mondtam, nem válik valóssággá!

Ezzel ahogy jött, úgy el is tűnt a mennyei küldött. A nép ezalatt odakint várta Zakariást, és el nem tudta képzelni, miért van olyan sokáig a szentélyben. Amikor végül kijött, és nem tudott beszélni, rögtön tudták: látomást látott a templomban.

Néhány hónap múlva valóban

megszületett Erzsébet gyermeke. Amikor a szomszédok és a rokonok megtudták, hogy fia született, nagyon örültek neki.

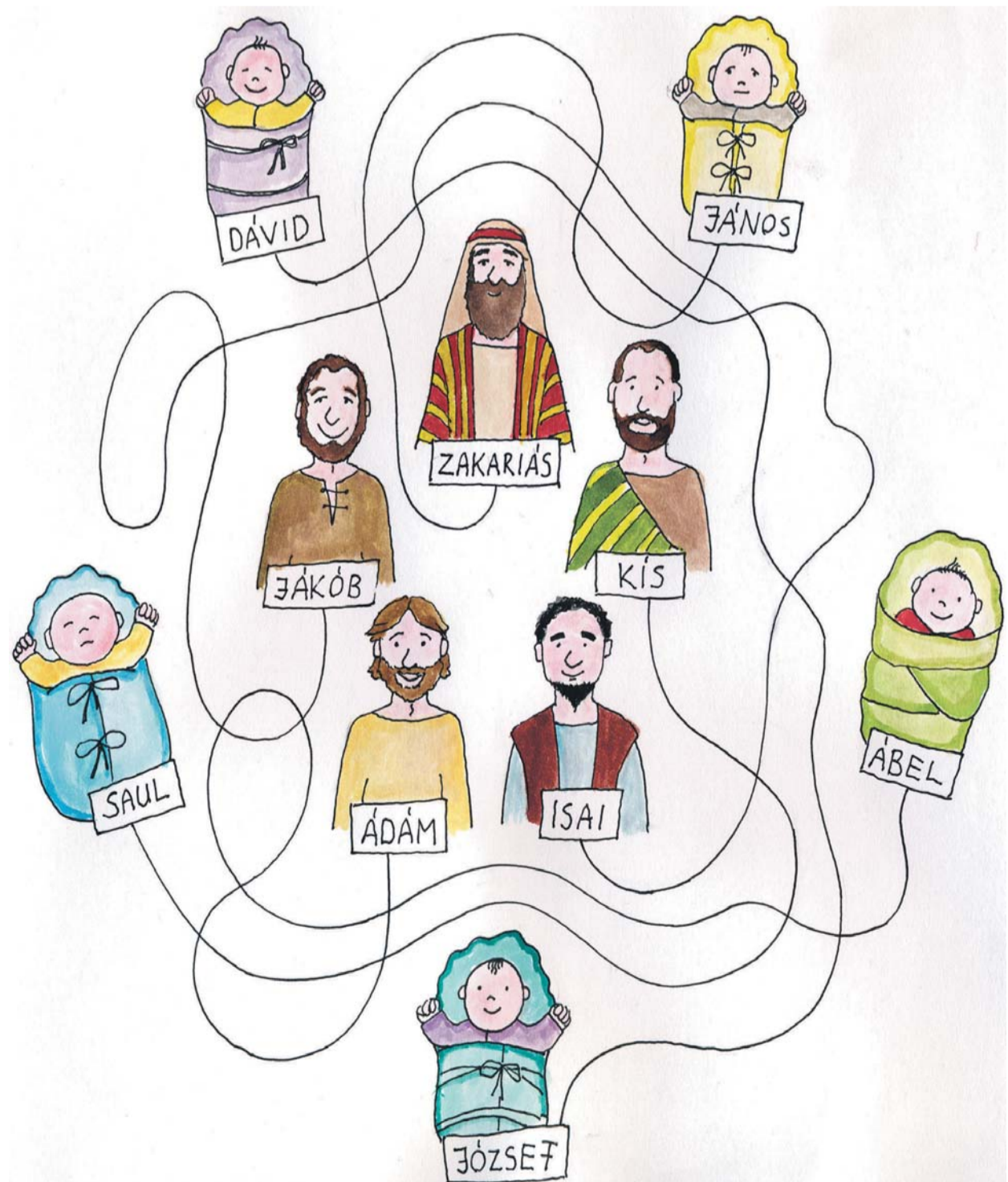
A nyolcadik napon zsidó szokás szerint eljöttek, hogy körülmetéljék a kisfiút, és apja után Zakariásnak nevezzék el. Erzsébet azonban nem engedte, hogy ezt a nevet adják neki. Az angyal ugyanis egy másik nevet parancsolt. Az emberek nem értették, hogy miért nem hívhatnák a kisfiút úgy, ahogy az apját. Ekkor megkérdezték Zakariást is. Ő egy táblát kért, és ugyanazt a nevet írta rá, amelyet Erzsébet mondott.

Mindenki elcsodálkozott, de a döbbenetük akkor lett igazán nagy, amikor Zakariás hirtelen megszólalt. Megjött ugyanis a hangja. Hangosan imádkozni kezdett, dicsérte az Urat, és mindent elmesélt töviről hegyire.

Az ott levők pedig csodálkozva néztek egymásra.

– Vajon mi lesz ebből a gyerekből, ha már a születését is az Úr angyala adta hírül? – kérdezték egymástól.

Keressétek meg, melyik apának ki a gyermeke! Küldjétek be Zakariás fiának a nevét! Milyen jelző szokott a neve előtt állni? Ezt is írjátok hozzá! Miért kapta ezt a másik nevet?

RAJZ: JENES KATALIN

